

Samenvatting.

Na tot de conclusie te zijn gekomen dat een politiek beleid gericht op beïnvloeding van de Nederlandse regering geen resultaat had opgeleverd, richtte ir. MANUSAMA zijn politieke activiteit op het buitenland. Vanaf 1976 heeft de R.M.S.-leiding tevergeefs getracht steun te verwerven bij de Verenigde Naties, bij de Afrikaanse staten Senegal en Benin, bij de Timorese bevrijdingsbeweging FRETILIN, bij een verzetsbeweging van Atjeh (Sumatra), bij Vietnam en bij de C.V.S.E.-toetsingsconferentie te Madrid.

Na deze mislukkingen trachtte ir. MANUSAMA aansluiting te vinden bij andere anti-Indonesische bevrijdingsbewegingen. Kontakten met Papoea's en (in Portugal verblijvende) Oost-Timorezen resulteerden uiteindelijk op 24 april 1981 in de vorming van de "West Melanésische Triple Alliantie" - een samenwerkingsverband tussen Molukkers, Papoea's en Timorezen dat ten doel heeft gezamenlijk te strijden tegen het Indonesische "imperialisme en kolonialisme". Hiermee boekte ir. MANUSAMA zijn eerste eigenlijke succes op buitenlands politiek terrein.

De konferentie die leidde tot de "West Melanésische Triple Alliantie" werd bijgewoond door o.m. Mr. , een vertegenwoordiger van de regeringspartij van de Republiek VANUATU. Deze verklaarde zich solidair met de "Alliantie" en stelde dat zijn land bereid zou zijn een groot aantal Molukkers militair op te leiden voor een gewapende strijd, in eerste instantie ter bevrijding van Nieuw Caledonië en vervolgens van naar onafhankelijkheid strevende delen van de Republiek Indonesië.

- Commentaar:
- a. Het buitenlandse succes van ir. MANUSAMA m.b.t. de "Alliantie" zou een einde kunnen maken aan de afbrokkeling van het R.M.S.-ideaal; zou dit ideaal zelfs nieuw leven kunnen inblazen. Een opleving van het R.M.S.-ideaal doet de kans op extremistisch optreden door Molukse jongeren toenemen.
 - b. De militaire opleidingsplannen zijn in zekere zin te vergelijken met de zgn. "Vietnam-affaire" van 1976, die zoals bekend uitmondde in de terreuracties van 1977. Indien ir. MANUSAMA op het voorstel van Mr. niet ingaat, zullen bij Molukse jongeren mogelijk frustraties ontstaan die te vergelijken zijn met die in 1976/77.
 - c. Wanneer de R.M.S. wel ingaat op de voorstellen van Mr. zal dat n.a.w. zijn weerslag hebben op de officiële relaties van Nederland met Indonesië.
 - d. Voorts zou de uitnodiging van VANUATU door een aantal Molukkers zo opgevat kunnen worden, dat VANUATU ook bereid is Molukse terroristen na uitvoering van een actie op te nemen. Een dergelijke opvatting betekent een verlaging van de "terrorisme-drempel".

1. Inleiding.

Zoals bekend is ir. MANUSAMA, "president van het Molukse volk in ballingschap", altijd voorstander geweest van realisering van het R.M.S.-ideaal door overleg met de Nederlandse regering, omdat in zijn visie Nederland rechtstreeks verantwoordelijk was voor de komst van de Molukkers naar Nederland. Dit had tot gevolg dat ir. MANUSAMA zijn buitenlandse activiteiten tot een minimum beperkte. Nog immer geporteerd voor politiek overleg besloot MANUSAMA echter rond 1976/1977 de koers enigszins naar het buitenland te verleggen. Twee belangrijke ontwikkelingen waren hiervan de oorzaak:

- a. MANUSAMA vond bij de Nederlandse regering nog immer geen gehoor voor zijn politieke ambities;
- b. het schijnbare succes van wijlen "generaal" TAMAELA in de Westafrikaanse staat Benin en te New York bleek de Molukse achterban aan te spreken (TAMAELA wist een vertegenwoordiging in Benin en een buro in New York te vestigen).

Op enkele van MANUSAMA's (mislukte) buitenlandse activiteiten en het uiteindelijke "succes" dat in 1981 volgde met de vorming van de "West Melanesische Triple Alliantie" zal nader worden ingegaan. Voorts zullen enkele buitenlandse initiatieven van ds. METIARY, voorzitter van de Badan Persatuan, worden belicht.

2. De eerste buitenlandse activiteiten.

Ir. MANUSAMA, die het als zijn historische plicht ziet de strijd voor een vrije R.M.S. voort te zetten, beseft dat hij zijn achterban die zich steeds meer berustend opstelde, moest blijven stimuleren. Dit kon alleen, in navolging van "generaal" TAMAELA, met buitenlandse successen.

Zo bracht ir. MANUSAMA in januari 1976 een bezoek aan de Afrikaanse staat Senegal, waar de "Organisasi Papua Merdeka" (O.P.M.), de vrijheidsbeweging van West-Nieuw-Guinea, zich sedert 1975 van Senegalese politieke steun had verzekerd. Senegal weigerde echter haar steun aan de Molukse zaak te geven. In oktober 1977 reisde MANUSAMA naar New York waar hij tijdens de opening van de najaarszitting van de Verenigde Naties contacten hoopte te leggen met V.N.-delegaties. Deze pogingen werden in oktober 1978 en oktober 1979 door trouwe aanhangers van hem voortgezet. Geen van de missies bereikte echter een positief resultaat.

In 1976 ontplooiden ook ds. METIARY activiteiten die moesten leiden tot buitenlandse steun voor de R.M.S.. Via twee Nederlanders kwam METIARY in contact met een Fransman die zich uitgaf voor een officiële vertegenwoordiger van de Vietnamese Regering. Volgens hen zou Vietnam bereid zijn politieke steun te verlenen aan de Molukse aspiraties en Molukkers in staat willen stellen een militaire opleiding in dit land te volgen. Volgens dit drietal zou Vietnam zelfs genegen zijn de R.M.S. officieel te erkennen, indien de "Molukse Republiek" een socialistische staat zou worden. Ir. MANUSAMA, die er terecht van overtuigd was dat METIARY het slachtoffer van oplichterspraktijken was geworden, wist d.m.v. een stemming op een bijzonder Volkskongres in december 1976 METIARY ervan te weerhouden deze activiteiten voort te zetten. Zoals bekend heeft een aantal jonge aanhangers van ds. METIARY toen het plan opgevat om door middel van een gewelddadige actie alsnog een reis naar Vietnam af te dwingen - hetgeen resulteerde in de terreuractie van mei/juni 1977.

Deze slechte ervaring kon ds. METIARY er niet van weerhouden bepaalde activiteiten op buitenlands terrein te blijven ondernemen. Van 16 t/m 18 juni 1978 brachten zes leden van de Badan Persatuan o.l.v. ds. METIARY een bezoek aan West-Berlijn waar zij een kongres van zogenaamde Vierde-Wereldlanden bijwoonden. Op dit kongres pleitte de Molukse delegatie voor een te houden internationaal tribunaal dat zich zou moeten uitspreken over de politieke aspiraties van de Molukkers in Nederland en de rechtmatigheid van de proklamatie van de R.M.S. Het plan om begin 1982 in Nederland een zgn. "RUSSELL-tribunaal" te houden kan gezien worden als een rechtstreeks gevolg van dit bezoek aan West-Berlijn.

3. Op zoek naar andere wegen.

In mei 1979 bezochten twee leden van de Badan Persatuan de Portugese hoofdstad Lissabon, waar zij gesprekken zouden hebben gevoerd met vertegenwoordigers van de Timorese bevrijdingsbeweging FRETILIN. Toen de Badan Persatuan dit bezoek op haar jaarkongres van 1979 presenteerde als een "goed contact", reageerde het FRETILIN echter verontwaardigd op deze uitspraak en ontkende zij iedere relatie met de Badan Persatuan.

Na dit weinig succesvolle optreden voerde MANUSAMA overleg met Hasan di TIRO, die zich leider noemt van een ondergrondse verzetsorganisatie in Atjeh (Sumatra). Hoewel uitvoerig van gedachten werd gewisseld over de binnenlandse situatie in Indonesië, leverde dit overleg voor ir. MANUSAMA geen nieuwe gezichtspunten voor de "R.M.S.-strijd" op.

In het najaar van 1979 vonden op initiatief van de Indonesische ambassade enkele gesprekken plaats met hoofdbestuursleden van de Badan Persatuan. Het doel van deze gesprekken was een basis te leggen voor een dialoog tussen de Republiek Indonesië en vertegenwoordigers van het Molukse volk in Nederland. Door haar ambassadeur uit Nederland terug te roepen wist Indonesië een vervolg op deze gesprekken te vermijden en werd ieder contact met de Badan Persatuan verbroken.

Door de weinig succesvolle pogingen van ir. MANUSAMA en de Badan Persatuan om in het buitenland enige steun te vinden verminderde in de Molukse samenleving de belangstelling voor het politiek ideaal. Zowel de proklamatieherdenking op 25 april 1979 als het jaarkongres van de Badan Persatuan in de herfst van dat jaar vertoonden een sterke daling in de aantallen bezoekers. Ook de bereidheid van de achterban om financiële offers ten behoeve van de "strijd" te brengen liep in belangrijke mate terug.

Eén van de laatste wapenfeiten van ir. MANUSAMA was de totstandkoming van de coalitie met enkele uitgetreden vooraanstaande leden van de TAMAELA-beweging. Het doel van deze samenwerking, namelijk erkenning door de Afrikaanse staat Benin van de R.M.S.-aspiraties en het naar voren brengen van de R.M.S.-problematiek bij de Verenigde Naties te New York, werd niet bereikt. Voorts werd eind 1980 tevergeefs getracht de Molukse problematiek op de C.V.S.E.-toetsingskonferentie te Madrid besproken te krijgen.

4. De West Melanesische Triple Alliantie.

Uit de talrijke teleurstellende resultaten van de buitenlandse initiatieven, trok de R.M.S.-leider de conclusie dat de "R.M.S.-strijd" verlegd diende te worden naar Indonesië, in casu gevoerd moest worden in samenwerking met andere anti-Indonesische verzetsbewegingen. Met deze ontwikkeling lijkt de "R.M.S.-strijd" in een belangrijke, zo niet beslissende fase te zijn gekomen. Een belangrijk aspect hierbij is dat de R.M.S.-leider dit nieuwe, op Indonesië gerichte, beleid in nauw overleg met het Hoofdbestuur van de Badan Persatuan heeft opgesteld.

Aan de uitvoering van deze koerswijziging werd reeds in 1980 enige vorm gegeven.

In mei 1980 legde de in Nederland woonachtige Papoea-voorman D.KEREWAY in Lissabon contact met de Oost-Timorese bevrijdingsbeweging "Movimento Nacional para a Libertacao e Independencia de Timor-Dili" (M.N.L.I.T.D.). Volgens een woordvoerder van deze beweging, die bestaat uit naar Portugal gevluchte Oost-Timorezen, zou zij sympathie van de Portugese Regering genieten. In juni 1980 werd ir. MANUSAMA omtrent dit contact ingelicht. In september 1980 zond MANUSAMA een lid van de "R.M.S.-regering" en een vertegenwoordiger van de Badan Persatuan naar Lissabon om de band met de M.N.L.I.T.D. te verstevigen.

De resultaten van deze reis waren dermate positief, dat - na een intensieve briefwisseling - tussen ir. MANUSAMA en de M.N.L.I.T.D. werd besloten om in samenwerking met de Papoea-beweging van KEREWAY een samenwerkingsverband aan te gaan. Deze samenwerking kwam op 24 april 1981 na een tweedaagse konferentie (de zgn. PATIMA-konferentie) te Capelle a/d IJssel tot stand.

Vanaf dat moment vormden de R.M.S., M.N.L.I.T.D. en de Papoea's de zogenaamde "West Melanesische Triple Alliantie".

De konferentie werd bijgewoond door waarnemers van de Republiek VANUATU en van een bevrijdingsbeweging van de Franse kolonie Nieuw Caledonië.

De "Alliantie" heeft tot doel de activiteiten en inspanningen gericht tegen het "Indonesische kolonialisme en imperialisme" van de deelnemende partijen te combineren en te coördineren.

Met de totstandkoming van de "Triple Alliantie" boekte ir. MANUSAMA zijn eerste eigenlijke succes op buitenlands politiek terrein.

5. Molukkers naar de Republiek VANUATU?

Eind april hebben serieuze gedachtenwisselingen plaatsgevonden tussen ir. MANUSAMA en Mr. *) uit de Republiek VANUATU omtrent een militaire opleiding voor Molukkers uit Nederland.

gaf de wens te kennen 3000 Molukkers als ontwikkelingswerkers in zijn land te ontvangen.

Een deel van deze Molukse 'ontwikkelingswerkers' zal, volgens 's conceptie, een militaire opleiding ontvangen, waarna zij in eerste instantie ingezet zullen worden voor een gewapende vrijheidsstrijd in Nieuw Caledonië.

In een later stadium zouden eerst Indonesisch West-Irian, daarna Oost-Timor en tenslotte de Molukken bevrijd moeten worden.

Bekend is geworden dat ir. MANUSAMA bepaald niet gelukkig is met deze gang van zaken. Hij kan gedogen dat Molukkers ná hun opleiding in VANUATU zich zullen inzetten voor de 'bevrijding' van Nieuw-Caledonië, doch is beslist tegen de prioriteitenstelling m.b.t. de te bevrijden delen van de Republiek Indonesië. MANUSAMA zou zich zelfs hebben laten ontvallen, dat hij dan meer ziet in een "strijd" op het politieke vlak.

In reactie op deze laatste uitspraak wordt in Molukse kringen laatsdunkend gesproken over de immer behoudende "president": "Na 31 jaar lang een theoretische politiek te hebben gevoerd, wordt het nu tijd voor een daadwerkelijke strijd. In het licht van de PATIMA-konferentie zullen de Molukkers in navolging van de Papua's en de Timorezen, het vrijheidsideaal op militaire wijze moeten nastreven.

*) (zie blz. 5.)

- *) Mr. _____ bekleedt binnen de Republiek VANUATU de volgende officiële functies:
- a. secretaris van de regeringspartij Vanuaaku Pati (V.P.)
 - b. partijcommissaris van de V.P. voor het eiland Ambrym.

Omtrent de Vanuaaku Pati is het volgende bekend:

"Tijdens verkiezingen in VANUATU eind 1979 veroverde de V.P. 26 van de 39 zetels in het parlement. Onder de voorzitter van de V.P., _____, werd een 'regering voor autonomie' gevormd, hetgeen op 30 juli 1980 leidde tot onafhankelijkheid voor VANUATU. Momenteel bezit de V.P. alle ministerposten in de regering van VANUATU".

6. Commentaar.

- a. Gedurende de afgelopen twee jaar is in de Molukse samenleving het vertrouwen in de haalbaarheid van het R.M.S.-ideaal duidelijk afgebokkeld. Eén van de belangrijkste elementen die deze ontwikkeling heeft beïnvloed was het teleurstellend resultaat van de talrijke politieke initiatieven van de R.M.S.-leiding. Een duidelijke verschuiving in de belangstellingssfeer van politieke naar maatschappelijke problemen vond plaats. Dit leek een gunstige ontwikkeling omdat daardoor de situatie in de Molukse samenleving steeds minder ruimte liet voor extremistisch optreden van Molukse jongeren. De "West Melanesische Triple Alliantie" zou aan deze ontwikkeling een eind kunnen maken. Het R.M.S.-ideaal zou door de nieuwe actieve anti-Indonesië politiek van de "Alliantie" nieuw leven ingeblazen kunnen worden. Een opleving van het R.M.S.-ideaal doet de kans op extremistisch optreden door Molukse jongeren ongetwijfeld toenemen.
- b. Een vergelijking met de eerder genoemde "Vietnam-affaire" dringt zich op. Ook toen werd door de R.M.S.-top de verwachting gewekt dat door de Molukkers in Nederland, na een militaire training (in Vietnam), een grote stap gezet kon worden in de richting van een onafhankelijke Republiek der Zuid-Molukken. Zoals bekend mondde deze affaire uit in de terreurakties van 1977. De ontwikkelingen m.b.t. de recent geopende mogelijkheid van een militaire training in de Republiek VANUATU dienen dan ook nauwgezet te worden gevolgd. De mogelijkheid dat frustraties zullen ontstaan bij die Molukse jongeren, die nu reeds naar VANUATU zouden willen afreizen, is zeker aanwezig indien andermaal mocht blijken dat de realisatie lang op zich laat wachten of dat MANUSAMA zelfs geheel van het project afziet.

- c. Wanneer overigens daadwerkelijk "Nederlandse" Molukkers ingezet worden voor de "bevrijding" van Nieuw Caledonië en delen van de Republiek Indonesië, zal dat de officiële relaties van ons land met Frankrijk resp. Indonesië nadelig kunnen beïnvloeden.
- d. Daarnaast is sinds 1978 meerdere malen naar voren gebracht, dat de "drempel" voor nieuwe terreurakties verlaagd kan worden door de bereidheid van enig land, Molukse deelnemers aan gewelddadige akties op te nemen.
- Of de Republiek VANUATU Molukse terroristen al of niet zal toelaten is in dit verband niet van belang. De toezegging dat Molukkers in VANUATU een militaire opleiding kunnen volgen, kan door een aantal Molukkers zo worden opgevat, dat VANUATU bereid zal zijn hen ook gastvrij op te nemen als zij een toevlucht zoeken na een terreuraktie.

Juni 1981